

Class 9 Sub-Sanskrit Reader Ch-7 Date:21-9-20

दिए गए कार्य को Copy में पूर्ण करें।

सप्तमः पाठः

सौहार्द प्रकृतेः शोभा

अभ्यासः

1. एकपदेन उत्तरं लिखत -

(क) वनराजः कैः दुर्बस्थां प्राप्तः ?
उत्तरम् → तुच्छजीवैः ।

(ख) कः वातावरणं रक्षशब्दनिना आकुलीकरोति ?
उत्तरम् → काकः ।

(ग) काकचेष्टः विद्यार्थी कीदृशः दानः मन्यते ?
उत्तरम् → आदर्शः दानः ।

(घ) कः आत्मानं बलशाली, विशालकायः, परक्रमी च कथयति ?
उत्तरम् → गजः ।

(ङ) क्वः कीदृशान् मीनान् क्रूरतया भक्षयति ?
उत्तरम् → वराकान् ।

३. अधोलिखितप्रश्नानामुत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत -

(क) निःसंशयं कः कृतान्तः मन्यते ?

उत्तरं → यो न स्मृतिं विद्वेत्तान् पीडयमानान्परैः सदा ।

जनान् पार्थिवरूपेण सः कृतान्तः न संशयः मन्यते ।

(ख) बकः वन्यजनानां रक्षोपायान् कथं चिन्तयितुं कथयति ?

उत्तरं → बकः शीतले जले बहुकल्पपर्यन्तम् अविचलः ध्यानमग्नः स्थितप्रज्ञः

इव स्थित्वा सर्वेषां रक्षायाः उपायान् चिन्तयितुं कथयति ।

(ग) अन्ते प्रकृतिमात्रा प्रविश्य सर्वप्रथमं किं वदति ?

उत्तरं → अन्ते प्रकृतिमात्रा प्रविश्य सर्वप्रथमं वदति यत् भोः भोः प्राणिनः ।

भूयम् सर्वे स्व मे सन्ततिः । कथं मिथः कलहं कुर्वन्ति । वस्तुनः

सर्वे वन्यजीविनः अन्वोन्याजिताः सन्ति ।

(घ) यदि राजा सम्यक् न भवति तदा प्रजा कथं विप्लवेत् ?

उत्तरं → यदि राजा सम्यक् न भवति तदा प्रजा अकर्णधारा जलधौ नैरिव विप्लवेतेह ।

(ङ) मयूरः कथं नृत्यमुद्रायां स्थितः भवति ?

उत्तरम् → मयूरः पिच्छानुच्छाद्य नृत्यमुद्रायां स्थितः भवति ।

(च) अन्ते सर्वे मिलित्वा कस्य राज्याभिषेकस्य तत्पराः भवति ?

उत्तरम् → अन्ते सर्वे मिलित्वा उलूकस्य राज्याभिषेकस्य तत्पराः भवति ।

(छ) अस्मिन्नाटके कति पात्राणि सन्ति ?

उत्तरम् → अस्मिन्नाटके एकादश पात्राणि सन्ति ।

3. रेखांकितपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

(क) सिंहः वानराभ्यां स्वरत्नायाम् असमर्थः स्वासीत् ।

उत्तरम् → सिंहः वानराभ्यां कस्यां असमर्थः स्वासीत् ?

(ख) राजः वन्यपशून् तुदन्तं शुष्केन पोथयित्वा मारयति ।

उत्तरम् → राजः वन्यपशून् तुदन्तं केन पोथयित्वा मारयति ?

(ग) वानरः आत्मानं वानराजपदाय योग्यः मन्यते ।

उत्तरम् → वानरः आत्मानं कस्मै योग्यः मन्यते ?

(घ) मयूरस्य नृत्यं प्रकृतेः आराधना ।

उत्तरम् → मयूरस्य नृत्यं कस्याः आराधना ?

(ङ) सर्वे प्रकृतिमातरं प्रणमन्ति ।

उत्तरम् → सर्वे काम् प्रणमन्ति ?

4. शुद्धकथनानां समग्रम् आम् अशुद्धकथनानां च समग्रं न इति लिखत -

(क) सिंहः आत्मानं तुदन्तं वानरं मारयति । → न

(ख) का - का इति वक्त्रस्य द्वयनिः भवति । → न

(ग) काकपिक्तयोः वर्णः कृष्णः भवति । → आम्

(घ) गजः लघुकायः, निर्बलः च भवति । → न

(ङ) मयूरः वक्त्रस्य कारणतः पश्चिकुलम् अवमानितं मन्यते । → आम्

(च) अन्योन्यसहयोगेन प्राणिनाम् लाभः जायते । → आम्